

Vicente Fas, dolçainer de la Vall d'Uixó

parlem de...

Fa ja alguns anys que tinc el gust de conèixer un dels dolçainers que desfan el tòpic del perill de desaparició de la música de dolçaina a les nostres comarques des de la postguerra fins els anys 70. Aquest tòpic, si bé pot estar justificat a les comarques centrals del nostre país, no ho és tant pel que fa a les comarques del nord. La continuació de la dolçaina estava assegurada per dolçainers com Los Leones d'Almedíxer, Illescas del Grao, Pasqualet de la Vilavella, Ramos de Tales, Camilo a Sorita, Pasqual de Vila-real, etc. I per fer justícia a la seua trajectòria i al seu treball m'he decidit a donar-vos a conèixer un dels més importants i amb més àmplia trajectòria: Vicente Fas, el *Tio Sabata*, de la Vall d'Uixó, a partir de les informacions que ell m'ha transmés directament.

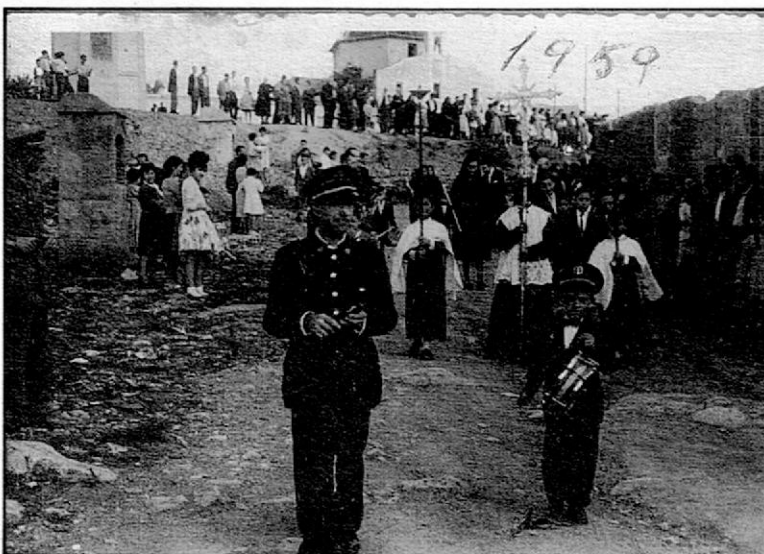
Vicente Fas Melià naix a la Vall d'Uixó l'any 1911. El món de la música es creua en

la seua vida ben prompte, quan entra a formar part de la banda de música als 7 anys amb la percussió. Es posa a treballar fent fil, i als catorze anys el criden per a tocar la percussió a la banda del Regiment de Castelló, però el seu pare no el deixa per qüestions de treball i necessitat a casa. Des d'aquell moment fins la seua jubilació, a pesar de traure el carnet de músic professional, compagina la música amb el seu treball en la fàbrica de Segarra i posteriorment com a funcionari en l'ajuntament.

A banda de la percussió, aprén a tocar el clarinet, que seria el seu instrument principal en la banda de música. Quan Fas era xicotet, en la Vall venia a tocar la dolçaina Pasqualet de la Vilavella. L'any 1935 i davant la necessitat de dolçainers a la Vall, es compra una dolçaina i una canya a València, i es desplaça a Geldo a buscar el Tio Liborio, el dolçainer, perquè l'ensenyé a tocar. De primeres el Tio

Liborio s'hi va negar, per por de la competència que li poguera fer, per en acabant accedeix a ajudar-li. Li ven una dolçaina per 25 pessetes, perquè la que ell duia de València no era bona. Quan va aprendre quatre coses, se'n va a Nules recomanat a vore José Ramos de Tales, el dolçainer més important de l'època, perquè li done consell. Després d'escoltar-li un exemple d'eixida de bous, marxa de processó i pas-doble, li diu: "a vosté, només li falta una cosa, posar-se dalt d'un balcó i perdre la vergonya". "Los

dulzaineros hermanos Fas" debuten eixe mateix any a la festa de l'Àngel Custodi, festa dels fadrins al poble de dalt de la Vall. Tant és l'impacte que causa al seu poble que abans de que acaben les festes dels bous acudeixen perquè toque a Almenara, després a la Llosa i com ell diu: "Encara no he parat". A partir d'eixe moment toca a quasi tota la província de Castelló, començant el cicle

La vall d'Uixó. 13 d'octubre de 1959. Cedida per Eduard Caballer.

d'estiu a juny i tornant a casa a l'octubre, sempre de poble en poble: Xilxes, Castelló, Torreblanca, Benlloc, els Ibarsos, la Vall d'Alba, Cabanes, Tirig, Xèrica, Teresa, Caudiell, Alfara d'Algímia, Anglesola, Mosqueruela, Moncofa, Vilafermosa, Vilamalur, Atzeneta, Banafigos, la Vilavella, Borriol, Sant Mateu, Sogorb, Lluçena, la Pelejana, la Llosa, Almenara i la Vall d'Uixó. Els mitjans de transport eren els públics o l'anaven arreplegar els festers, després als pobles li facilitaven l'allotjament.

El "Tio Sabata" s'ha caracteritzat per ser un dolçainer peculiar: improvisava, treia les cançons de moda, tocava la dolçaina amb les posicions del clarinet, vestia uniforme de músic i sobretot era reconegut, perquè allà on anava feia ballar i cantar la gent en els *corros* de bous. Ell conta moltes anècdotes:

«Una volta, estant en Soneja tocant, em diuen dos senyors: a vore si pot anar a Benlloc al mes d'agost

dos dies, perquè quan toca vosté, canten tots. Vaig anar i després de tocar en el meu entaulat, com no cantava ningú, li vaig dir a l'alcalde que volia anar a l'entaulat de les xiques. Una volta allí, vaig dir: tocaré a condició que, quan jo vos diga, canteu este estribillo; i amb el "no lo quiero" al moment estava cantant tota la plaça.

»Quan estava de moda "La casita de papel", vaig topetar amb José Ramos, en festes de Castelló. Anàrem a la pèrgola a oir-la a una orquestra i la vaig traure.

»Una volta vingué Pasqual de la Vilavella a la Vall, perquè no em duia bé amb un clarinet, però al dia següent, l'enviaren a la Vilavella sense cobrar perquè no feia ballar, després em cridaren a mi i quan vaig aparéixer a la plaça vaig ser molt aplaudit.

»A la Vall d'Alba, es feia ball de plaça i després ball agarrat al local. Un any tingueren conflicte perquè no hi havia ball agarrat. Els xicons per protestar, no deixaven eixir la processó fins que l'alcalde autoritzà el ball agarrat.»

Als anys 40 tocà ocasionalment albaes de l'Horta amb el Ceguet de Marxalenes a Almenara. Se li trencà la dolçaina del Tio Liborio a Eslida quan anaven a berenar en el descans dels bous. Estava la dolçaina damunt de la caixa, però un xiquet corre-guent la va fer rebotar, caigué a terra i es trencà. El dugueren a l'hotel, allí va vore que se li havia tren-

cat el collet i per eixir del pas li posà cola i una abraçadera, encara li durà tota la temporada. Després en comprà una de València que en fer-li els forats es va trencar. Li tocà comprar-ne una altra i li va fer els forats amb un ferro calent.

Són molts els tabaleters que l'han acompanyat a banda del seu germà. Ha participat desinteressadament amb el grup de danses Arcude de la Vall d'Uixó, i les seues interpretacions han quedat aplegades en dos discos de l'esmentat grup. També va participar activament com a comunicador al treball de recopilació i més tard edició de Salvador Seguí i el seu *Cançoner de la Província de Castelló*. També cal destacar la seua participació habitual amb el seu clarinet en el rosari de l'aurora de la Vall d'Uixó, que encara se celebra.

Després de 50 anys tocant la dolçaina, la seua banda de música li va oferir un merescut homenatge. Poc després, va ser operat de la gola i la seua família no el deixà tocar més la dolçaina per cuidar de la seua salut, però des d'aquell moment tocà la caixa acompanyant altres dolçainers. Actualment, encara ix als seus 84 anys a totes les processons de la seua parròquia i a les festes de sant Vicent Ferrer, a Artana, any darrere d'any, fins que les forces li ho permeten.

Eduard Caballer

Ermita del Calvari. 4 de març de 1981. Cedida per Eduard Caballer.

Dulçaina
FAS

SALIDA LA PROCESSION 1ª MARCHA

2ª. alleg.

2ª MARCHA DE SALIDA

2ª. alleg.